

КРАТКИ ВОДИЧ*

за примену Правилника о означавању обуће („Службени гласник“ РС 1/14)

УВОДНЕ ОДРЕДБЕ, ПРЕДМЕТ ПРАВИЛНИКА, ОБЛАСТ ПРИМЕНЕ И ДЕФИНИЦИЈЕ ПОЈЕДИНИХ ИЗРАЗА

Правилником о означавању обуће (у даљем тексту: Правилник) прописују се захтеви за означавање главних делова обуће и материјала од којих су израђени главни делови обуће која је намењена продаји потрошачима, као и захтеви за додатне писане информације које прате обућу.

Правилник се примењује на обућу, камашне и сличне производе као и делове тих производа који су наведени у Делу II, Поглавље XII, Глава 64, Уредбе о усклађивању номенклатуре царинске тарифе за 2014. годину ("Службени гласник Републике Србије" број 107/13), као и Уредбе о изменама и допунама Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2014. годину ("Службени гласник Републике Србије" број 119/13).

Правилник се не примењује на:

- коришћену (половну) обућу,
- заштитну обућу на коју се примењују прописи о личној заштитној опреми,
- обућу која је предмет посебних прописа,
- обућу за играчке (дечје лутке и слично).

У наставку следе дефиниције из Правилника значајне за разумевање техничких одредаба Правилника:

Обућа јесте производ, с причвршћеним ђоновима, израђен за заштиту или покривање стопала, који се састоји од следећих главних делова који могу бити одвојено стављени на тржиште Републике Србије:

(1) горњи део или лице представља спољну страну структурног елемента који је причвршћен на ђон;

(2) постава и уложна табаница представљају унутрашњи део обуће (у случају да у обућу није уграђена постава, под поставом се подразумева наличје горњег дела или лица);

(3) ђон представља доњи део обуће који је изложен хабању и причвршћен на горњи део или лице;

Кожа је свака врста крзна или коже, са очуваном природном влакнастом структуром, и то:

- ❖ Ово издање представља прву верзију водича и намењен је привредницима, органима тржишног надзора и другим заинтересованим странама које примењују пропис; Водич ће бити допуњен и редовно ажуриран током припреме за примену Правилника

- штављена кожа која се штави тако што се длака или вуна може а не мора уклонити и која се израђује од крзна или коже који су технолошким поступком раздвојени или раздељени на слојеве пре или после штављења. Ако штављена кожа на себи има површински премаз нанесен на било који начин или залепљену политуру, такви површински слојеви не смеју бити дебљи од 0,15 mm.

- кожа пуне зрнасте структуре (или кожа природног лица) код које ни један део површине није уклоњен брушењем, стругањем или раздвајањем (дељењем, цепањем) и која има изворну природну зрнасту површину.

Штављена кожа се не сматра кожом ако се кожа или крзно механички или хемијски растави на влакнасте делове, комадиће или прах па се онда, са или без спајања везивним средством, прерађује у листове или друге облике.

Кожа коригованог лица јесте кожа на којој је премаз којим је кориговано лице дебљи од 0,15 mm али не прелази једну трећину укупне дебљине производа;

Текстил је материјал од природних или синтетичких текстилних влакана односно сваки текстилни производ обухваћен посебним прописом којим се прописују захтеви за означавање и обележавање текстилних производа;

Пиктограм је сликовна ознака главних делова обуће као и сликовна ознака састава материјала од кога је израђен главни део обуће.

ЗАХТЕВИ ЗА ОЗНАЧАВАЊЕ ОБУЋЕ

Обућа се ставља на тржиште Републике Србије и/или у употребу само ако су главни делови обуће и материјал главних делова обуће означени у складу са захтевима из овог правилника. Обућа која испуњава захтеве Правилника ставља се на тржиште и/или у употребу слободно, без икаквих ограничења.

Главни делови обуће и сировинског састава материјала главних делова обуће користе се искључиво пиктограми или текстуалне информације који су наведени у Прилогу Правилника.

Материјал од којег су израђени главни делови обуће означава се посебним пиктограмом или навођењем текстуалне информације која има исто значење, у складу са Прилогом, и то када одређени материјал представља:

- најмање 80% површине горњег дела или лица обуће,
- најмање 80% поставе и уложне табанице,
- најмање 80% запремине ђона.

Ако ниједан од материјала од којих је израђена обућа не чини најмање 80% површине или запремине неког од главних делова обуће, стављају се пиктограми или текстуалне информације за два материјала са највећим процентуалним учешћем у том делу обуће.

ЗАХТЕВИ ЗА ДОДАТНЕ ПИСАНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ КОЈЕ ПРАТЕ ОБУЋУ

Правилником су прописане додатне писане информације које морају пратити обућу, и то информације о:

- величини обуће;
- називу и седишту произвођача обуће, увознику за обућу из увоза;
- наменској употреби обуће (кућна обућа, обућа за суво време, обућа за кишу, спортска обућа и др.);
- одржавању обуће;
- начину израде обуће (прошивена обућа, лепљена обућа, вулканизована обућа, и др.).

Одредбе Правилника које садрже захтеве за додатне писане информације које прате обућу, примењују се до дана приступања Србије Европској Унији.

Додатне писане информације на српском језику сачињава произвођач или његов заступник, односно увозник за обућу из увоза при чему се те додатне информације не смеју разликовати од информација које је дао произвођач или заступник на паковању обуће, привезници, етикети, алкици, или на самој обући. Додатне писане информације се морају стављати на начин да се не омета видљивост и разумљивост пиктограма и текстуалних информација о означавању главних делова обуће и састава материјала главних делова обуће.

ОБАВЕЗЕ ИСПОРУЧИЛАЦА ОБУЋЕ

Означавање пиктограмима или текстуалним информацијама врши се искључиво на обући.

Пиктограми или текстуалне информације стављају се на најмање један комад обуће у сваком пару штампањем, утискивањем, стављањем налепнице или причвршћивањем етикете. Текстуална информација се сачињава на српском језику за обућу домаће производње, а за обућу из увоза на једном од службених језика земаља чланица Европске уније, у складу са Прилогом.

Пиктограм и текстуална информација морају бити видљиви, читљиви, сигурно причвршћени и лако доступни и имају одговарајуће димензије како би подаци на њима били уочљиви и разумљиви.

Пиктограм и текстуална информација не смеју доводити у заблуду потрошача.

Произвођач или његов заступник означава главне делове обуће и њихов састав, и обезбеђује тачност пиктограма и текстуалних информација на обући.

Ако произвођач или његов заступник нису регистровани на територији Републике Србије, тачност пиктограма и текстуалних информација на обући обезбеђује

- ❖ Ово издање представља прву верзију водича и намењен је привредницима, органима тржишног надзора и другим заинтересованим странама које примењују пропис; Водич ће бити допуњен и редовно ажуриран током припреме за примену Правилника

увозник. У том случају, информације које је обезбедио увозник морају бити у складу са информацијама које је дао произвођач, односно његов заступник.

Трговац у трговини на мало обезбеђује да писано обавештење на српском језику о значењу пиктограма и текстуалних информација у складу са Прилогом Правилника буде доступно потрошачима и видно истакнуто на продајном месту.

ПРИМЕНА ПОСЕБНИХ ПРОПИСА КОЈИ СЕ ОДНОСЕ НА ОБУЋУ

Ако су захтеви за обућу на коју се примењује Правилник потпуно или делимично утврђени посебним прописима, на такве захтеве примењују се ти посебни прописи.

На пример, Закон о хемикалијама („Службени гласник РС“ бр. 36/09, 88/10, 92/11 и 93/2012) и Правилник о ограничењима и забранама производње, стављања у промет и коришћења хемикалија које представљају неприхватљив ризик по здравље људи и животну средину („Службени гласник РС“ бр. 89/10, 71/11, 90/11 и 56/12) детаљније уређују област стављања у промет и коришћења хемикалија које представљају неприхватљив ризик по здравље људи и животну средину. Одредбе овог правилника усаглашене су са Уредбом ЕУ 1907/2006 ЕЗ („REACH“) у овој области и амандманима до 2012 године.

У наставку овог водича у Табели 1 дат је списак хемикалија чије је коришћење ограничено или забрањено за третман обуће у складу са наведеним прописима, са редним бројевима забрана који су такође хармонизовани са редним бројевима у прописима ЕУ.

Хемикалије чије је коришћење ограничено, односно забрањено у обући
(надлежност Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине, јединица
за хармонизацију прописа у области енергетике и заштите животне средине)

ТАБЕЛА 1

Редни број ограничења и забране	Назив супстанце, групе супстанци или смеша, CAS и ЕС број	Ограничења и забране
---------------------------------------	--	----------------------

20.	Органокалајна једињења	6. Диоктил-калајна једињења (ДОТ): а) забрањено је од 1. јануара 2012. године коришћење ДОТ у производима који су намењени за општу употребу када је концентрација калаја у производу односно делу производа већа од 0,1 % (м/м) обрачунато на калај и то у: - текстилним производима који долазе у додир са кожом, - рукавицама, - обући или деловима обуће који долазе у додир са кожом, - зидним или подним облогама, - производима за негу деце, - хигијенским производима за жене, - пеленама, - дво-компонентним смешама за вулканизацију у калупима на собној температури (РТВ-2 комплет за вулканизацију у калупима); б) забрањено је од 1. јануара 2012. године стављање у промет производа који не испуњавају услове из тачке ба), осим производа који су били у употреби пре тог датума.
42.	Хлоровани алкани, C10-C13 (хлоровани парафини краћег C-низа) CAS бр. 85535-84-8 ЕС бр. 287-476-5	Забрањено је стављање у промет или коришћење: 1) као супстанце; 2) као састојака других супстанци или у смешама у концентрацијама већим од 1% (м/м) када су намењене за: - обраду метала; - одмашћивање коже.
43.	Азобоје	1. Забрањено је коришћење азобоја при обради производа од текстила или коже који могу доћи у директан или продужени контакт са људском кожом или усном дупљом, а које редуктивним цепањем једне или више азо-група могу ослободити један или више ароматичних амина датих у Табели 7. у Делу 2. овог прилога, у концентрацијама које се могу детектовати методама тестирања наведеним у Табели 9. у Делу 2. овог прилога т.ј. изнад 30 mg/kg односно 0,003% (м/м) у производима или у њиховим обојеним деловима, као што су: - одевни предмети, постељина, пешкири, хигијенски улошци, перике, шешири, пелене и други санитарни предмети, вреће за спавање; - обућа, рукавице, делови ручних сатова, ручне торбице, новчаници, кофери, навлаке за столице,

❖ Ово издање представља прву верзију водича и намењен је привредницима, органима тржишног надзора и другим заинтересованим странама које примењују пропис; Водич ће бити допуњен и редовно ажуриран током припреме за примену Правилника

		новчаници који се носе око врата; - текстилне или кожане играчке или играчке које имају текстилне или кожане додатке; - предиво и тканине намењене за општу употребу. 2. Забрањено је стављање у промет производа од текстила или коже из тачке 1. уколико не испуњавају услове наведене у истој тачки. 3. Забрањено је стављање у промет или коришћење азобоја датих у Табели 8. у Делу 2. овог прилога као супстанци или у смешама у концентрацијама већим од 0,1% (м/м) за бојење производа од текстила или коже.
46.	а) Нонилфенол $C_6H_4(OH)C_9H_{19}$ CAS бр. 25154-52-3 ЕС бр. 246-672-0 б) Нонилфенол етоксилат $(C_2H_4O)_n C_{15}H_{24}O$	1. Забрањено је стављање у промет или коришћење ових супстанци или смеша у концентрацијама једнаким или већим од 0,1 % (м/м): а) за професионално или индустријско чишћење; б) за чишћење домаћинстава; в) за поступке обраде текстила и коже; г) за емулгаторе у течностима за омекшавање и негу вимена крава, оваца и коза; д) за обраду метала; ђ) за израду папирне пулпе и папира; е) израду козметичких производа; ж) у производима за личну негу, осим спермицида; з) као помоћне супстанце у формулацијама пестицида и биоцидних производа. Ако је за ове производе пре ступања на снагу Закона о биоцидним производима ("Службени гласник РС", бр. 36/09 и 88/10) и Закона о средствима за заштиту биља ("Службени гласник РС", број 41/09) издат акт којим се стављају у промет, ова забрана се примењује након истека рока важења тог акта. 2. Изузетно од забране из тачке 1а), дозвољено је коришћење у: - контролисаном затвореном систему за суво (хемијско) чишћење у коме се течност за чишћење рециклира или спаљује; - системима за чишћење са посебном обрадом код које се течност за чишћење рециклира или спаљује. 3. Изузетно од забране из тачке 1в), дозвољено је коришћење у: - процесима када се ове супстанце не испуштају у отпадне воде; - системима са посебном обрадом где се воде из технолошког процеса посебно обрађују ради потпуног одстрањивања органске фракције (нпр. одмашћивање овчије коже). 4. Изузетно од забране из тачке 1д), дозвољено је

		коришћење у контролисаним затвореним системима за чишћење где се течност за прање рециклира или спаљује.
--	--	--

Поред хемикалија наведених у Табели 1, Правилником о ограничењима и забранама производње, стављања у промет и коришћења хемикалија које представљају неприхватљив ризик по здравље људи и животну средину, ограничено је коришћење са наменом за општу употребу (па самим тим и у обући) још око 2000 супстанци које могу изазвати карциногене, мутагене или ефекте који су токсични по репродукцију.

Израда односно промет обуће од коже и крзна, мора бити у складу са Законом о потврђивању Конвенције о међународном промету угрожених врста дивље фауне и флоре ("Службени лист СРЈ - Међународни уговори" број 11/01), којом се уређује промет угрожених врста дивље фауне и флоре у циљу заштите врста којима прети опасност од изумирања.

НЕОДГОВАРАЈУЋЕ ОЗНАЧАВАЊЕ ОБУЋЕ И ТРЖИШНИ НАДЗОР

Неодговарајућим означавањем обуће сматра се свако означавање које није у складу с одредбама овог правилника.

Ако обућа која се испоручује на тржиште није означена у складу са одредбама овог правилника, испорука такве обуће може се ограничити или забранити у складу са законима којима се уређују технички захтеви за производе и оцењивање усаглашености, заштита потрошача и трговина.

У складу са чланом 22. Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености ("Сл. гласник РС", број 36/2009, у даљем тексту: Закон) надлежни инспектор (Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација, Сектор тржишне инспекције) предузима одговарајуће мере ограничавања испоруке на тржишту, повлачење или опозивање производа водећи рачуна о безбедности, животу и здрављу људи, животиња и биљака, као и добробити животне средине.

Чланом 34. Закона прописано је да је надлежни инспектор овлашћен да у вршењу надзора: - захтева од испоручиоца све потребне информације и увид у исправе о усаглашености, - обавља одговарајуће провере, - узима узорке производа и даје их на испитивање ради провере усаглашености, - одреди отклањање утврђених неусаглашености у одређеном року, - захтева да се производи означе прописаним знацима усаглашености односно да се уклоне недозвољени знаци. У случају да инспекцијски орган не располаже потребним стручним знањем или опремом за вршење прописаних провера или испитивања, исте може поверити одговарајућем телу за оцењивање усаглашености. Трошкове испитивања производа за који се покаже да је неусаглашен са техничким захтевима и ознакама сноси испоручилац таквог производа.

- ❖ Ово издање представља прву верзију водича и намењен је привредницима, органима тржишног надзора и другим заинтересованим странама које примењују пропис; Водич ће бити допуњен и редовно ажуриран током припреме за примену Правилника

УСКЛАЂЕНОСТ СА ПРОПИСИМА ЕУ, СТУПАЊЕ НА СНАГУ И ПОЧЕТАК ПРИМЕНЕ ПРАВИЛНИКА

Правилник о означавању обуће је усклађен са свим начелима и битним захтевима из Директиве 94/11/ЕЗ Европског парламента и Савета од 23. марта 1994. године о означавању материјала главних делова обуће.

Овај правилник ступио је на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, односно 14. јануара 2014. године, а примењује се од 1. јула 2015. године.

Даном почетка примене овог правилника престаје да важи Правилник о техничким и другим захтевима за означавање, декларисање и начин паковања готове коже и крзна, производа од природне и вештачке коже („Службени гласник РС” број 56/09).